

Mishnah Hullin, chapter 1

משנה חולין פרק א

(1) All may slaughter [i.e., all Jews who are known to be familiar with the ritual laws of slaughter, even though they have not been tested and certified as such, may slaughter. However, if we

א הכל שוחטין ושחיטתן כשרה, חוץ מחרש, שוטה, וקטן, שמא יקלקלו בשחיטתן. וכלן ששחטו ואחרים רואין אותן, שחיטתן כשרה. שחיטת נכרי, נבלה ומטמאה במשא. השוחט

don't know for a fact, that they are familiar with the appropriate laws they may not slaughter] and their slaughtering [i.e., if one, about whom we don't know if he is familiar with the laws or not, went ahead and slaughtered anyway, their slaughtering] is valid [after verifying that he is in fact familiar with the laws], except a deaf-mute, a mentally incompetent person, or a minor, lest they invalidate their slaughtering; and if any of these slaughtered while others were standing over them, their slaughtering is valid. That which is slaughtered by a non-Jew [even though the slaughtering was performed according to ritual in the presence of a Jew,] the animal [nevertheless,] is regarded as *neveilah* and may not be eaten; [but may be used for any other purpose] and defiles by carrying (see Leviticus 11:40). If one slaughtered at night [in the dark], likewise, if a blind

רבנו עובדיה מברטנורא

א הכל שוחטין. בגמרא פריך, הכל שוחטים לכתחלה, ושחיטתן כשרה דיעבד, דמרישא משמע דהאי דמרבין מהכל שוחטין לכתחלה ובסיפא משמע דכי מרבין מהכל דיעבד מרבין ליה אבל לכתחלה לא אתרבי. והא ליכא למימר כולה מתניתין לכתחלה וחדא קתני, דכיון דתנא הכל שוחטין פשיטא דכשרה. ובמסקנא מפרשא מתניתין בגמרא הכי, הכל שוחטין, כל המומחין היודעים הלכות שחיטה שוחטין, ואף על פי שאין מוחזקין, שלא שחטו לפנינו שלש פעמים לראות אם יש בהן כח שלא יתעלפו בשחיטה ויבואו לידי שהייה. במה דברים אמורים דחשיבי מומחים, בזמן שאלו המוסרים לו לשחוט יודעים ומכירים בו שיודע הלכות שחיטה. אבל אם אין יודעים בו אם יודע הלכות שחיטה, לא ישחוט. ואם שחט בודקין אותו, ואם יודע הלכות שחיטה שחיטתו כשרה: חוץ מחרש שוטה וקטן. דאפילו דיעבד יודעים הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתן, דתמיד הן מוחזקין לקלקל, שאין בהן דעת: וכולן ששחטו. מדלא קתני ואם שחטו, אלא וכולן ששחטו, משמע דלאו אחרש שוטה וקטן גרידא קאי אלא אף שאין יודעים בו אם יודע הלכות שחיטה דרישא קאי דבודקין אותו, ואי ליתיה קמן דלבדקיה ושחט ואחרים רואין אותו, שחיטתו כשרה. ולית הלכתא כי האי מתניתין, אלא אע"ג דאין אחרים רואים אותו וליתיה קמן דלבדקיה שחיטתו כשרה, דרוב מצויין אצל שחיטה מומחים הן, ואף לכתחלה שוחטין אע"פ שאין אחרים רואין אותן: שחיטת נכרי. אפילו כהלכתה וישראל עומד על גביו נבילה. אבל אינה אסורה בהנאה דדוקא שחיטת מין האדוק לעבודה זרה אסורה בהנאה, דסתם מחשבת מין לעבודה זרה. אבל הנכרי האמור כאן הוא מאותן שמעשה אבותיהם בידיהם: ומטמאה במשא. כדכתיב (ויקרא יא) והנושא את נבלתו וגו', ואע"פ שלא נגע.

man slaughtered, the slaughtering is valid [but one should not do so *lekhatilah* — at the outset]. If a man slaughtered on the Sabbath or on Yom Kippur [in a case where he was prohibited to do so], although he is liable with his life [for violating the Sabbath on purpose, and the offender is put to death by stoning (see Exodus 31:14-15 and Numbers 15:35); and for violating Yom Kippur he incurs the heavenly punishment of *karet*, in accordance with Leviticus 23:30], the slaughtering is valid [and one may eat it only after the Sabbath or Yom Kippur].

בְּלִילָהּ, וְכֵן הַסּוּמָא שֶׁשָּׁחַט, שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. הַשּׁוֹחֵט בַּשַּׁבָּת, וּבְיוֹם הַכַּפּוּרִים, אֵף עַל פִּי שְׁמֵת־חַיִּב בְּנַפְשׁוֹ, שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה: בַּהֲשׁוֹט בְּמַגַּל יָד, בְּצוּר, וּבִקְנָה, שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. הַכֹּל שׁוֹחֵטִין וְלַעֲוֹלָם שׁוֹחֵטִין, וּבְכָל שׁוֹחֵטִין,

(2) If one slaughtered with [the smooth edge of] a hand sickle [the knife used for slaughtering must have an unseamed and smooth edge; a hand sickle has two cutting edges, one smooth and the other serrated], with a flint, or with a reed, the slaughtering is valid. All [i.e., any Jew, even a sinner, provided he is not guilty of idolatry or of public violation of the Sabbath, may] slaughter; at all times one may slaughter; and one may slaughter with any implement except with a scythe

רבנו עובדיה מברטנורא

ולא היה צריך למתני, דכיון דנבילה היא בידוע שנבילה מטמאה במשא, אלא לומר לך, זו מטמאה במשא בלבד, ויש לך אחרת שמטמאה אפילו באהל, ואי זו, זו תקרובת עבודה זרה: **השוחט בלילה וכן הסומא.** תני שוחט בלילה דומיא דסומא, מה סומא באפילה, אף השוחט בלילה באפילה, ובהאי הוא דתנא השוחט דיעבד אין לכתחלה לא, אבל כשאבוקה כנגדו, אפילו לכתחלה שוחטים בלילה: **השוחט בשבת.** אע"פ שאם היה מזיד היה מתחייב בנפשו, שחיטתו כשרה. ומיהו אסורה באכילה ליומה, דלהכי תני בשבת וביום הכפורים, לאקושי שבת ליום הכפורים, מה יום הכפורים אסורה באכילה כל אותו היום משום עינוי, אף שבת אסורה באכילה כל אותו היום. ולמוצאי שבת מותרת בין לו בין לאחרים. והשוחט לחולה בשבת דבהתירא קא שחט, מותר לבריא לאכול ממנו באותו שבת בשר חי. אבל לא מבושל, שמא ירבה בשבילו: **ב מגל יד.** יש לה שתי פיות, האחת חלקה כסכין, והאחת יש בה פגימות, ובצד שהיא חלקה אין שוחטים לכתחלה, גזירה שמא ישחוט בצד הפגום, ולהכי תנא השוחט דמשמע דיעבד אין, לכתחלה לא. ושמעין מהא, דסכין פגומה ויש בה כדי לשחוט מן הפגם ולהלך, אסור לשחוט בה לכתחלה, אלא אם כן כרך הפגם בבגד או בגמי דהשתא ליכא למגור דלמא אתי לשחוט במקום הפגם: **בצור ובקנה.** מתניתין מיירי בצור ובקנה שהיו תלושים ולבסוף חברן ושחט בהן כשהן מחוברים, ודיעבד אין לכתחלה לא. אבל במחובר מעיקרו אפילו דיעבד פסול ותלוש גמור אפילו לכתחלה שרי: **צור.** סלע מחודד. ולשון מקרא הוא (שמות ד) ותקח צפורה צור ותכרות: **הכל שוחטים.** לאתויי ישראל מומר לעבירה אחת או אפילו לעבירות הרבה שמותר לאכול משחיטתו, והוא שלא יהיה מומר לעבודה זרה או מחלל שבתות בפרהסיא ובודק ישראל כשר הסכין ונותן לו, מפני שחוקתו שאינו טורח לבדוק, ואחר כן שוחט אפילו

[which has a serrated edge, but the points all run in one direction; even so, one may not slaughter with it], a saw [which has indentations in two directions], teeth [i.e., two teeth, attached to the jawbone of a dead

animal], or a fingernail [while still on a finger connected to a live person]; it is forbidden, since these [i.e., all of the above except for the fingernail,] do not cut, [but rather, tear the organs of the throat and consequently] strangle [the fingernail may not be used as long as it is connected for a different reason]. If one slaughtered with a scythe [which has a serrated edge, but the points all run in one direction, towards the handle. Therefore by moving the scythe forward, the points glide over the throat without tearing], moving it forward only — the School of Shammai declare [by Rabbinic decree] the slaughtering [completely] invalid [and is considered *neveilah* and defiles one who touches it], and the School of Hillel declare it [partially] valid [one may not eat it, but it is not considered a *neveilah* in regard to defiling]. If the teeth of the scythe were filed away, it is regarded as an ordinary knife.

(3) If one slaughtered [by cutting] at the [top] ring [of the windpipe; the reference is to the cricoid cartilage, which forms a complete ring around the trachea (or windpipe), as opposed to the other rings of the trachea, which are horseshoe shaped, and not completely enclosed rings], from within [i.e., beginning at the ring and proceeding upwards towards the head. This top ring of the windpipe is

רבנו עובדיה מברטנורא

בינו לבין עצמו, וחזרו ישראל ובודק סכיניו לאחר שחיטה, אם היא יפה שחיתו כשרה. ואלו הצדוקין שאנו קורין להן קראים שאינם מאמינים בתורה שבעל פה, שחיתתן פסולה. אלא אם כן ישראל עומד ורואה השחיטה מתחלה ועד סוף: **ולעולם שוחטים**. בין ביום, בין בלילה לאור האבוקה, בין בראש הגג ולא חישיגן שמה יאמרו לצבא השמים עלה לשחוט וכן שוחטים בראש הספינה דמוכחא מלתא דלנקר (פירוש, לנקות. רש"י) ספינתו הוא צריך ולא לשר הים קשית: **ובכל שוחטין**. בין בזכוית, בין בקרומית של קנה שהוא עשב הגדל באגם שחותך כסכין. אבל בקנה עצמו אין שוחטין בו לכתחילה, מפני גימין שפורשין ממנו ונוקבים הסימנים ואתי למעבד חלדה: **מגל קציר**. שקוצרים בה התבואה. שפגימותיה נוטות בולן לצד אחד בשפוע: **מגירה**. סכין מלא פגימות ויש לכל פגימה מורשא מכאן ומכאן דהיינו אוגרות: **שינים**. התחובים בלחי של בהמה. דוקא כשהן שנים או יותר **והצפורן**. המחוברת: **שהן חונקין**. שאין חותכין אלא קורעין מחמת הפגימות. והאי חונקים, אשאר קאי ולא אצפורן, דטעמא דצפורן משום מחובר הוא: **מגל קציר**. ראשיה כפופים מאד ודרך הליכתה אינה קורעת: **בית שמאי אומרים נבילה**. ומטמאה במשא. דגורין הולכה אטו הובאה. **ובית הלל** לא גזרי, דאפושי טומאה לא מפשיגן משום גזירה. אבל באכילה מודו דאסורה, גזירה הולכה אטו

regarded in this Mishnah as the uppermost limit of the prescribed area within which the slaughtering may be performed] and left a hairbreadth of its entire circumference [towards the head], the slaughtering is valid. Rabbi

Yose son of Rabbi Yehudah says: [Even] if there was left [towards the head] a hairbreadth of the greater part of its circumference [i.e., after cutting the greater part of the top ring the slaughterer slipped the knife upward outside the ring towards the head and completed the slaughtering there. It is nevertheless valid according to Rabbi Yose ben Rabbi Yehudah, since in slaughtering, it is not essential to cut through more than the greater part of the organ; the slaughtering is therefore valid].

(4) If one cut at the side [of the neck], the slaughtering is valid; if one pierced [this is the method prescribed by the law, for the slaughter of a pigeon or a turtle-dove consecrated for a sacrifice. The officiating priest pierces, with his fingernail, the neck of the bird from the back surface, [if he pierced] from the side of the neck, the piercing is invalid; if one slaughtered [an animal] at the back of the neck, the slaughtering is invalid; if one pierced [a bird] from the back of the

רבנו עובדיה מברטנורא

הובאה: ג השוחט מתוך הטבעת. בטבעת הגדולה שהיא עליונה לכולן קאמר: ושייר בה מלוא החוט על פני כולה. לצד הראש. שלא הטח לסכין לצאת מן הטבעת לצד הראש עד שגמר כל הטבעת כולה, כשרה: מלוא החוט. כלומר כל דהו אבל אם קודם שגמר את כולה הגרים את הסכין לצד הראש ויצא מן הטבעת וגמר את השחיטה למעלה מן הטבעת שאינו מקום שחיטה, שהיא הגרמה, אע"פ שנשחט רוב הקנה במקום שחיטה, פסלי רבנן, הואיל וגמרו בפסול: ר' יוסי בר' יהודה אומר מלוא החוט על פני רובה. אם שייר בה מלוא חוט השערה מן הטבעת לצד הראש על פני רוב הטבעת, כלומר שחתך רוב הקנה בתוך הטבעת ובמיעוטה הגרים ויצא ממנה לצד הראש וגמר השחיטה למעלה ממנה, כשרה. דברובא אתכשרא לה שחיטה, ואידך כי קא שחיט מחתך בשר בעלמא הוא. ופסק הלכה, השוחט למעלה מטבעת הגדולה, משפוי כובע ולמעלה, טריפה. משפוי כובע ולמטה, כשרה. והיינו דשייר בחיטי, ששחט באותן שני חיטין של בשר שהן למעלה מטבעת הגדולה ולמטה משפוי כובע, ושייר בהן כל שהוא לצד הראש: ד השוחט מן הצדדים. צדי הצואר: שחיטתו כשרה. ואפילו לכתחלה נמי ואידי דבעי למתני סיפא המולק מן הצדדין, תני נמי השוחט בדיעבד: המולק מן הצדדים מליקתו פסולה. דבמליקה כתיב (ויקרא ה) ממול ערפו דהיינו מאחוריו: השוחט מן העורף שחיטתו פסולה. והני מילי שלא החזיר הסימנים אחורי העורף, אלא חתך המפרקת עד שהגיע לסימנים, דקודם שהגיע לסימנים נטרפה בשבירת המפרקת. ואע"ג דבמליקה כשרה, התם הוא דכולה מתחלה ועד סוף הוי מן המליקה והוי כשאר שוחט שנוקב את הושט מעט מעט עד שגומר שחיטתו. אבל שחט מן העורף, כיון דשחיטה לאו הכי גמירי, לא הוי שבירת המפרקת

neck, the piercing is valid. If one slaughtered [an animal] at the front of the neck, the slaughtering is valid; if one pierced [a bird] from the front of the neck, the piercing is invalid. For the whole of the back of the neck is the appropriate place for piercing, and the whole of the front of the neck is the appropriate place for slaughtering. It follows, therefore, that the place which

מְלִיקְתוֹ כְּשֶׁרָהּ. הַשּׁוֹחֵט מִן הַצְּוֹאֵר, שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָהּ. הַמוֹלֵק מִן הַצְּוֹאֵר, מְלִיקְתוֹ פְּסוּלָהּ, שְׁכַל הָעֶרְףַּי כְּשֶׁר לְמִלְיקָהּ, וְכָל הַצְּוֹאֵר כְּשֶׁר לְשְׁחִיטָהּ. נִמְצָא, כְּשֶׁר בְּשְׁחִיטָהּ, פְּסוּל בְּמִלְיקָהּ. כְּשֶׁר בְּמִלְיקָהּ, פְּסוּל בְּשְׁחִיטָהּ: הַ כְּשֶׁר בְּתוֹרִין, פְּסוּל בְּבִנְי יוֹנָה. כְּשֶׁר בְּבִנְי יוֹנָה, פְּסוּל בְּתוֹרִין. תַּחֲלַת הַצְּהוּב בִּזְוָה וּבִזְוָה, פְּסוּל: וְ כְּשֶׁר בְּפָרָה, פְּסוּל בְּעִגְלָה. כְּשֶׁר בְּעִגְלָה, פְּסוּל בְּפָרָה. כְּשֶׁר בְּכַהֲנִים, פְּסוּל

is appropriate for slaughtering is inappropriate for piercing, and the place which is appropriate for piercing is inappropriate for slaughtering.

(5) [The older age] which qualifies turtle-doves [for sacrifice] disqualifies pigeons, and [the younger age] which qualifies pigeons [for sacrifice] disqualifies turtle-doves. At the period when the neck feathers begin to become reddish in color in either species, they are disqualified [the pigeons are disqualified because they are too old, the turtle-doves, because they are too young].

(6) That [method of slaughter] which renders the red cow (see Numbers 19) valid [i.e., slaughter from the front] renders the heifer (see Deuteronomy 21) invalid, and the method which renders the heifer valid [i.e., striking the neck on its back] renders the cow invalid. That [disability] which does not disqualify priests [from

רבנו עובדיה מברטנורא

מן השחיטה ואיטרפא לה. והשוחט מן הצדדים דקתני רישא, אפילו בדלא אהדר הסימנים. דהא מישחטי סימנים שפיר קודם חתיכת המפרקת: **המולק מן העורף**. לאו עורף ממש דהיינו מה שיש משפוי הקדקוד מאחוריו כל דבהדי פרצוף דהא כתיב ממול ערפו, אלא מול הרואה את העורף דהיינו אחורי הצואר מלק בצפורן וחתך בשר ומפרקת עד שהגיע לסימנים: **מליקתו כשרה**. דזו היא מצות מליקתו לכתחלה. ואידי דתנא השוחט מן העורף פסולה ואפילו בדיעבד, תנא נמי המולק בדיעבד: **השוחט מן הצואר**. תחת הגרון קרי צואר. והוא דרך רוב השחיטות: **שכל העורף**. כל מול הרואה את העורף: **ה כשר בתורין פסול בבני יונה**. דתורים, משמע גדולים ולא קטנים. בני יונה, קטנים ולא גדולים. דלא לשתמיט קרא ולכתוב מן בני התורים או מן היונה, ומדכתב בכולהו תורים ובני יונה, שמע מינה לעבב: **תחלת הציהוב**. כשמתחיל להביא נוצה יפה צהובה סביב לצוארו, פסולים בזה ובוזה. בבני יונה פסולין משום גדלן. ובתורים משום קטנן. דיצאו מכלל קטנים, ולכלל גדולים לא באו. ומיהו בני יונה הקטנים ביותר ששומטין כנף מהם ואין דם יוצא ממנו, פסולין מרוב קטנן: **ו כשר בפרה פסול בעגלה**. פרה אדומה ועגלה ערופה שתיהן נעשין בחוץ. אלא שפרה אדומה בשחיטה כשרה, בעריפה פסולה. עגלה ערופה בעריפה כשרה, בשחיטה פסולה. נמצא, הכשר בפרה פסול

taking part in the Temple service i.e., their age namely, fifty and over,] disqualifies Levites, and [the disability] which does not disqualify Levites [i.e., physical blemishes]

disqualifies priests. That which cannot render impure in earthenware vessels, can render impure in all other vessels, [i.e., an earthenware vessel only becomes defiled, if something impure falls into the inner space of the vessel. However, if it touched an earthenware vessel on the outside surface, the vessel does not become defiled, yet if the vessel is not earthenware, it does become defiled], and that which cannot render impure in all other vessels [i.e., if impure matter entered the inner space of a non-earthenware vessel but did not actually touch the vessel, the vessel is not rendered impure, but] does render impure in earthenware vessels. [Wooden vessels which have a serviceable inner area which was not yet completed can become impure; however, flat wooden vessels, such as a flat tray, which have no inner space, even if completed, do not become impure. In the case of metal vessels, the reverse is true: uncompleted metal vessels which have an inner serviceable area, are not rendered impure, whereas, flat metal vessels do become impure. Hence,] that which does not become impure in wooden vessels does become impure in metal vessels, and that which does not become impure in

בְּלוֹיִם. כֶּשֶׁר בְּלוֹיִם, פְּסוּל בְּכֹהֲנִים. טְהוֹר בְּכָלִי חֶרֶשׁ, טָמֵא בְּכָלִי הַכְּלִים. טְהוֹר בְּכָלִי הַכְּלִים טָמֵא בְּכָלִי חֶרֶשׁ טְהוֹר בְּכָלִי עֵץ, טָמֵא בְּכָלִי מֵתְכוּת. טְהוֹר בְּכָלִי מֵתְכוּת, טָמֵא

רבנו עובדיה מברטנורא

בעגלה, והכשר בעגלה פסול בפרה: כשר בכהנים פסול בלויים. כהנים במומין פסולים, בשנים כשרים. לויים במומין כשרים, בשנים פסולים דכתיב (במדבר ח) ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה, ובשילה ובבית עולמים שלא היה שם משא בכתף, אין השנים פוסלים בלויים אלא הקול בלבד, והקול אינו פוסל בכהנים לעולם. נמצא, בין במדבר בין בשילה ובבית עולמים הכשר בכהנים פסול בלויים, הכשר בלויים פסול בכהנים: טהור בכלי חרס טמא בכל הכלים. אויר כלי חרס טמא, שאם הגיעה טומאה לאוירו ולא נגעה בו, נטמא הכלי חרס, דכתיב ביה (ויקרא יא) אשר יפול מהם אל תוכו. ובגבו טהור, שאפילו נגעה טומאה לא נטמא בכך. אויר כל הכלים טהור כל זמן שלא נגעה בהן הטומאה אע"פ שנתלית באוירן. וגבן טמא, שאם נגעה טומאה בגבן נטמאו. נמצא, הטהור בכלי חרס, טמא בכל הכלים. וטהור בכל הכלים, טמא בכלי חרס: טהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות. גולמי כלי עץ דהיינו כלים שלא נגמרה כל מלאכתן. אבל נגמרה חקיקתן וראוין הן לתשמישן, טמאים. ופשוטי כלי עץ טהורים אפילו נגמרה כל מלאכתן, דאתקש כלי עץ לשק דכתיב (שם) מכל כלי עץ או בגד או עור או שק, מה שק מיטלטל מלא וריקן, אף כל מיטלטל מלא וריקן. גולמי כלי מתכות טהורים, הואיל ולכבוד עשוין לא חשיבי כלי למלתייהו עד שתגמר כל מלאכתן. פשוטיהן טמאים, דלא איתקיש לשק ככלי עץ. נמצא, הטהור בכלי עץ, טמא בכלי מתכות. הטהור בכלי מתכות טמא בכלי

metal vessels does become impure in wooden vessels. When bitter almonds are subject to tithing [i.e., while still young and not bitter], sweet almonds are exempt, and when sweet almonds are subject to tithing [i.e., after being fully ripened], bitter almonds are

בְּכָלֵי עֵץ. הַחֵיב בְּשִׂקְדִים הַמְרִים, פֶּטוּר בְּמִתּוּקִים. הַחֵיב בְּמִתּוּקִים, פֶּטוּר בְּמִרִים: זֶה הַתֵּמֶד, עַד שֶׁלֹּא הִחְמִיץ, אֵינוֹ נֶקַח בְּכֶסֶף מְעֻשָׂר, וְפוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה. מִשֶּׁהִחְמִיץ, נֶקַח בְּכֶסֶף מְעֻשָׂר, וְאֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה. הָאֲחִין הַשְּׂתֵפוּיִן, כְּשֶׁחֵיבִין בְּקִלְבוֹן, פֶּטוּרִין מִמְעֻשָׂר

exempt.

(7) *Temed* [an inferior wine made by steeping the kernels and skins of grapes in water] before it has fermented may not be bought with *ma'aser sheni* money [before fermentation has taken place it is regarded as water, and water may not be bought with *ma'aser sheni* money] and renders a *mikvah* invalid [a *mikvah* must be filled with waters which flow directly from a river or a stream or with rainwater, but may not be filled with waters which have been drawn into vessels. An admixture of three *logs* or more of drawn water (or in our case of "*Temed*") into a *mikvah* which does not contain the requisite amount of water (i.e., 40 *se'ah*) renders the *mikvah* invalid for all time. But an admixture of (fermented) wine into a *mikvah* does not render it invalid unless it changes color]; after it [i.e., *temed*] has fermented, it may be bought with *ma'aser sheni* money and does not render a *mikvah* invalid [for it is regarded as wine]. Brothers who are partners [in their inheritance] — when they are liable to pay the *kolbon*, they are exempt from the *ma'aser* of cattle; and when they are liable for *ma'aser* of cattle, they

רבנו עובדיה מברטנורא

עץ: החייב בשקדים המרים. שקדים המרים קטנים חייבין במעשר, שדרכן לאכלן בקטן קודם שיהיו מרים. גדולים פטורים, שאינן ראויין לאכילה. מתוקים גדולים חייבין שנגמר פריין. קטנים פטורין, שאין דרך אכילתם כן. נמצא, החייב בשקדים המרים פטור במתוקים, והחייב במתוקים פטור במרים: זֶה הַתֵּמֶד עַד שֶׁלֹּא הִחְמִיץ. עַד הַשְּׂתֵא אֵיירִי בַתְּרֵי מִלִּי, וְדַבֵּר הַנּוֹהֵג בּוֹה אֵינוֹ נוֹהֵג בּוֹה. וְהַשְּׂתֵא אֵיירִי בַחֲדָא מִלְתָּא, וּבּוֹמֵן שְׂדַבֵּר זֶה נוֹהֵג בַּה אֵין דְּבַר זֶה נוֹהֵג בּוֹה: תֵּמֶד. מִים שְׁנוֹתָנִים עַל חֲרָצִימִים וְגוֹיִם וְכַשְׂמֻחְמִיץ וְתוֹסֵס נַעֲשֶׂה יֵין, אוֹ עַל הַשְּׂמֵרִים וְקוֹלְטִין אוֹתָן הַמִּים טַעַם הֵיין. וּבּוֹמֵן שְׂתֵאן שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים מִים וְהוֹצִיא אַרְבַּעַה, לְכוֹלֵי עֵלְמָא יֵין מַעֲלִיא הוּא וְהַכָּא מִיירִי כְּגוֹן שֶׁלֹּא הוֹצִיא אֵלָא כְּמוֹ שְׂתֵאן אוֹ פְחוֹת, אוֹ מַעַט יוֹתֵר: עַד שֶׁלֹּא הִחְמִיץ. מִים בַּעֲלָמָא הוּא וְאֵינוֹ נֶקַח בְּכֶסֶף מְעֻשָׂר, דִּין הַזּוֹכֵר בְּקִיחַת כֶּסֶף מְעֻשָׂר (דְּבִרִים יד) וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר תֵּאֵוֶה נִפְשָׁךְ וְגו', מִזֶּה הַפֶּרֶט מְפֻרֵשׁ פֶּרִי מְפֻרֵי וְגִידוּלֵי קֶרְקַע, אֵף כָּל פֶּרִי מְפֻרֵי וְגִידוּלֵי קֶרְקַע: וְפוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה. דְּשִׁלְשָׁה לֹוגִין מִים שְׂאוּבִין פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוָה אִם נִפְל לְתוֹכּוֹ קוֹדֵם הַמְשַׁכַּת אַרְבַּעִים סָאָה, וְיֵין אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוָה אֵלָא בְּשִׁנּוּי מֵרָאָה: מִשֶּׁהִחְמִיץ. חֹשׁוֹב יֵין, וְנוֹהֵג בּוֹ קִיחַת מְעֻשָׂר, וְאֵין נוֹהֵג בּוֹ פְסוּל מִקְוָה: הָאֲחִין

are exempt from paying the *kolbon*. [The *kolbon* was a surcharge added to the annual contribution of the half-shekel. It was not permissible for

בְּהֵמָה. כְּשֶׁחֵיבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, פְּטוּרִים מִן הַקְּלָבֹן. כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ מְכָר, אֵין קָנָס. וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ קָנָס, אֵין מְכָר. כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ

two people to evade this additional payment by combining and paying one shekel between them. However, this surcharge was relaxed in the case of a person whose half-shekel was paid by another as a gift to him. Therefore, if a father paid a whole shekel on behalf of his two sons as a gift to them, no *kolbon* surcharge was taken. In the case of our Mishnah where the brothers do pay the *kolbon*, the circumstances are such that the brothers had already divided the inheritance upon the death of their father, and then entered into partnership; consequently, each must pay the *kolbon* when contributing his half-shekel, because each brother is considered a separate unit, even though they pay one whole *shekel* jointly. However, such a partnership between two brothers subsequent to the division of the estate, would exempt them from *ma'aser* of cattle, since the law is (see Bekhorot 56b) that cattle born to partnership stock is exempt from *ma'aser*. And the case of the Mishnah where the brothers are liable to the *ma'aser* of cattle is referring to their not yet having divided the inheritance. In such a case, the Mishnah states that cattle born to partnership stock is subject to *ma'aser*, for the law regards such cattle as belonging to one unit; namely, the deceased father's estate. The brothers, therefore, are exempt from the *kolbon*, because, since the inheritance has never been divided, the combined contribution of one *shekel* which they make is regarded to be a payment made by their father as a gift to his two sons, and under these circumstances, the sons are exempt from the *kolbon*. When there is the ability of sale [a father, according to Exodus 21:7,

רבנו עובדיה מברטנורא

השותפין. האחין שהן שותפין בירושתן: **כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה.** האחין שחלקו ולבסוף נשתתפו, חייבין בקלבון, וכשמביאין שקליהן מביאין שני חצאי שקלים ונותנים שני קלבונות והקלבון הוא לשון הכרע, שחייבין להכריע שקליהן. ואם נתנו בין שניהם שקל שלם, נותנים שני קלבונות שהיה להן לשקול לחצאין. ופטורים ממעשר בהמה מכל הנולדים להם כל ימי שותפות, שהשותפות פטור ממעשר בהמה, כדאיתא בבכורות בפרק בתרא (דף נו), יהיה לך, ולא של שותפות, והתם מוקים ליה להאי קרא במעשר ואע"ג דבבכור כתיב: **וכשחייבין במעשר בהמה.** כגון אם לא חלקו מעולם חייבין במעשר בהמה לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפותם, דאמר התם, יכול אפילו קנו בתפוסת הבית, תלמוד לומר, יהיה, מכל מקום: **פטורין מן הקלבון.** לגמרי. ששוקלין בין שניהם שקל שלם. שממון אביהם בחזקתו עומד. והאב השוקל על בניו או על אחד מבני עירו ופטורו בשלו, פטור מן הקלבון, דתנן בשקלים (פ"א) השוקל בשביל העני או בשביל שכנו או בשביל בן עירו

has the authority to sell his daughter as a maidservant during her minority, i.e., until she reaches 12 years and a day and manifests the *halachic* signs of adulthood] the [50 *shekel*] fine is not payable (see Exodus 21:15-16, Deuteronomy 22:28-29). A fine of 50 *shekel* was payable to her father by the person who seduced or violated a *na'arah* (a girl from 12 years and a day until 12 years and six months)] and when the fine is payable [i.e., when she reaches 12 years and a day], there is no ability to sell [This statement of the Mishnah is only according to Rabbi Meir; however, the Sages hold that a girl from the age of three, is both entitled to a fine and may be sold as a maidservant]. When there is the right of refusal [a fatherless girl whose mother or brother gave her away in marriage, even with her consent, can, at any time while being a minor, refuse the continuance of the marriage, and in this way, break the marriage bond without the necessity of a *get*. Hence, when there is a right of refusal, i.e., a girl while being a minor], there can be no *halitzah* [a minor female, that has become a widow even though she is childless cannot be subject to the ceremony of *halitzah* with her brother-in-law; (see Deuteronomy 25:5-10)], and when there can be *halitzah* [i.e., when she reaches adulthood] there is no longer the right of refusal. When the *shofar* is blown [it was the customary in the time of the Talmud to blow the *shofar* on the eve of the Sabbath or of a Festival before the sacred day commenced, so that the community might cease work and prepare for the sacred day] there is no *havdalah* service, and when there is the *havdalah* service, the *shofar* is not blown. Thus, if a Festival falls on

רבנו עובדיה מברטנורא

פטור, ובנינו נמי אין מצות שקליהם עליו והווי להו כשכנו וכן עיר: **כל מקום שיש מבר**. שאדם יכול למכור את בתו. דהיינו כשהיא קטנה: **אין קנס**. אם נאנסה או נתפתתה אין לאביה חמשים כסף, דנערה כתיב (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף: **וכל מקום שיש קנס**. דהיינו כשהיא נערה: **אין מבר**. שאין אדם מוכר את בתו לאור שהביאה סימני נערות. ומתניתין ר' מאיר היא, דאמר קטנה מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות יש לה מבר ואין לה קנס. משתביא שתי שערות עד שתבגר יש לה קנס ואין לה מבר. אבל חכמים אומרים, קטנה מבת שלש שנים ויום אחד עד שתביא שתי שערות, יש לה מבר ויש לה קנס. והלכה כחכמים. ונמצא שהבת מיום שנולדה עד שתראה לביאה, יש לה מבר ואין לה קנס. ומשתראה לביאה עד שתביא סימנין, יש לה מבר ויש לה קנס. ומשתביא סימנין עד שתבגר, יש לה קנס ואין לה מבר. ואין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים: **כל מקום שיש מואון**. יתומה שהשיאנה אמה ואחיה ואפילו לדעתה, יכולה למאן ויוצאה בלא גט, עד שתביא סימנין. וכל ימי קטנותה אינה ראויה לחליצה אם יבמה היא, דאיש כתיב בפרשה (שם כה) ואם לא יחפוץ האיש, ומקשינן אשה לאיש. ומשנראית לחליצה אינה יכולה למאן: **כל מקום**

the day before the Sabbath, the *shofar* is blown [before the commencement of the Sabbath, in order to make known to the public that all work must cease, even such as was permitted on the Festival, namely cooking] but there is no *havdalah* service [the rule is that no

הַבְּדִלָּה. וְכֹל מְקוֹם שֵׁישׁ הַבְּדִלָּה, אֵין תְּקִיעָה. יוֹם טוֹב שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת, תּוֹקְעִין וְלֹא מְבַדְּלִין. בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, מְבַדְּלִין וְלֹא תּוֹקְעִין. כִּיצַד מְבַדְּלִין, הַמְּבַדְּלֵי בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ. רַבִּי דוּסָא אָמַר, בֵּין קֹדֶשׁ חֲמוּר לְקֹדֶשׁ הַקָּל:

havdalah service is recited at the termination of a sacred day, if that day is immediately followed by a day more sacred. Thus, there will be no *havdalah* service at the termination of a Festival if it is immediately followed by the Sabbath]; if it [the Festival] falls on the day following the Sabbath there is a *havdalah* service [in order to distinguish between the greater sanctity of the Sabbath and the lesser sanctity of the Festival], but the *shofar* is not blown [since there is no need to warn people to abstain from work, for they have been at rest the entire Sabbath day]. What is the form of the *havdalah* blessing [at the termination of the Sabbath that is immediately followed by a Festival]? “Who makes a distinction between holy and holy.” Rabbi Dosa says: “Who makes a distinction between the more holy [the Sabbath] and the less holy [the Festival].”

רַבִּי דוּסָא אָמַר

שֵׁישׁ תְּקִיעָה. בערבי שבתות וימים טובים תוקעים שלש תקיעות להבטיל את העם ממלאכה, ובין השמשות תוקע ומריע ותוקע ושובת: **אֵין הַבְּדִלָּה.** לא על הכוס ולא בתפלה. שאין הַבְּדִלָּה אלא במוצאי שבתות וימים טובים: **יוֹם טוֹב שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּעֶרְבַּ שַׁבָּת תּוֹקְעִים.** אע"פ שגם היום יום טוב היה ואין בו מלאכה, תוקעין להבטיל ממלאכת אוכל נפש: **וְלֹא מְבַדְּלִין.** מפני שהנכנס חמור מן הירוצא. חל להיות במוצאי שבת מבדילין לפי שהירוצא חמור מן הנכנס. ותקיעה אין כאן: **כִּיצַד מְבַדְּלִין.** בין שבת ליום טוב כשחל יום טוב להיות במוצאי שבת: **רַבִּי דוּסָא אָמַר בֵּין קֹדֶשׁ חֲמוּר.** ואין הלכה כר' דוסא. דלא מזולתין ביום טוב לקרותו קודש הקל: